

Karadeniz'in Güney Kıyısının Yağış Değişkenliğinde Hava-Deniz Etkileşiminin Rolü

Ozan Mert Gktrk^{1,2} ve Naki Akar¹

1: Bern Üniversitesi, Jeoloji Enstitüsü, Baltzerstrasse 1+3, 3012 Bern, Switzerland

*2: Oeschger İklim Değişimi Araştırma Merkezi, Zaehringenstrasse 25, 3012 Bern, Switzerland
e-mail adrleri: gokturk@geo.unibe.ch, naki.akcar@geo.unibe.ch*

Karadeniz, bir i deniz olmasına karşın kendisini vreleyen karaların iklimini etkileyebilecek kadar büyük bir su kütlesidir. Bu etki, hakim kuzey rüzgarları, ayrıca nemli hava kütlelerinin Kuzey Anadolu dağ silsilesi tarafından izole edilip yükseltilmesi sebebiyle, güney kıyılarda çok daha belirgindir. Sonuç olarak sözü edilen bölgede, komşu Akdeniz ve kara iklimi alanlarında kuraklık olduğu bilinen zamanlarda dahi yıl boyu yağışlı bir iklim görülür. Bu çalışmada, bölgenin yağış, hava sıcaklığı ve deniz yüzeyi sıcaklığı serilerinin basit bir analizini temel alarak, Karadeniz'in güney kıyılarının yağış değişkenliğinde hava-deniz etkileşiminin rolünü nicel olarak ortaya koymaya çalışıyoruz. İlk sonuçlarımız şunları göstermektedir: a) Güneydoğu kıyıları için, Kasım'dan Nisan'a kadar aylık hava sıcaklığı ve yağış serileri arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif korelasyonlar vardır. b) Bütün güney kıyıları için, Kasım-Nisan arası bazı aylarda aylık hava sıcaklığı ve yağış serileri arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif korelasyonlar vardır. c) Yağışı incelenen ayın öncesindeki ayların sıcaklıkları da analize katıldığında bu korelasyonlar güçlenmiş, hatta bazı istasyonlar için Kasım-Nisan döneminin dışında da gözlenmiştir. Aynı aydaki düşük ve önceki aylardaki yüksek hava sıcaklıklarının yağışı arttırmasının, bölgedeki güçlü hava-deniz etkileşiminin bir kanıtı olduğunu düşünüyoruz. Deniz suyu sıcaklıklarını bekleneceği üzere önceki ayların sıcaklığını kaydeden bir bellek gibi çalışmaktadır. Geçmişte belli dönemlerde artan ya da azalan hava-deniz etkileşimi bölge iklimi üzerinde çok daha çarpıcı bir tesir göstermiş olabileceğinden, sonuçlarımız belki de en fazla Karadeniz'in paleoiklimi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Karadeniz, yağış, sıcaklık, hava-deniz etkileşimi, korelasyon